

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-116>

Собкович Ольга, кандидат мистецтвознавства

РЕМІНІСЦЕНЦІЇ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА У ТВОРАХ СУЧАСНИХ МИТЦІВ НА ТЕМУ ВІЙНИ

Ключові слова: народне мистецтво, мистецтво в часи війни, сучасне мистецтво, орнамент.

Dr. Olga Sobkovych

REMINISCENCES OF FOLK ART IN THE WORKS OF CONTEMPORARY ARTISTS ON THE THEME OF WAR

Abstract. The article examines the works of artists who appeal to folk art and its elements in their works dedicated to the Russian-Ukrainian war to emphasize the identity of Ukrainian culture and to reveal the theme of memory, heritage, and identity.

Key words: folk art, wartime art, contemporary art, ornamentation.

В умовах російсько-української війни актуальному мистецькому контексту відповідає апелювання до народного мистецтва та його інтерпретація. Власне, в системі української культури народне мистецтво є культурозберігаючим джерелом та засобом національної ідентичності, тож така тенденція розкриває соціокультурні зміни в художніх свідомості українських митців часу війни.

Сучасні митці, лишаючись у полі власної авторської мови, стилю, органічно влітають народні елементи, образи та символи у композиції сучасного мистецтва, що присвячені російсько-українській війні. Таким чином вони окреслюють для світу виміри та елементи народної української традиції та кореспондують з актуальною проблематикою. Типовим є звернення до прямого запозичення (цитування) символів, візерунків та орнаментів з декоративно-прикладного мистецтва (орнаменти килимів та рушників), які вводять в живописні композиції (Андрій Блудов), цифрові колажі (Катерина Лісова) та скульптури (Ольга Рондяк). Сама техніка вишивання нитками стає частиною творів, що несуть актуальні меседжі (графічні композиції Ірини Гвоздик, текстильні панно Анастасії Подервянської). Традиційна техніка вишивання «хрестиком» трансформувалася у «піксель» цифрових постерів, що нагадують вишиті рушники. Тут в орнаментальну систему вишивки вводяться стилізовані зображення військової техніки – сучасний оберіг.

Використовуючи українські народні мотиви, українські митці найперше торкаються теми пам'яті, спадковості, ідентичності. Загально такі твори виглядають як колажі, де стилізовані традиційні мотиви поєднано з історичними фото (артефакти пам'яті) чи графічними принтами. Мистці передають актуальний наратив через апелювання до знайомих, архетипічних для кожного українця образів, символів, знаків та меседжів, що в них закодовані. Оминаючи декоративного звучання, подібні композиції отримують виразний національний характер.

Також акцентуємо на структурній близькості творів воєнного часу до народного орнаменту, що бачимо у серії цифрових колажів Олени Голуб «Під небом війни» та живописній серії Олега Тістола «Ай-Петрі». І тут вже не про цитування візерунку, а про ритмічну структурованість, що базується на певному модулі – зображені-символі.

В міжнародному контексті згадані твори дають змогу знайомити з особливостями української культури, витоками української екзистенції.